

Hnutí DUHA stavbu přehrady Nové Heřminovy nezdrželo. Navrhovalo naopak levnější, rychlejší a efektivnější řešení protipovodňové ochrany Krnova a Opavy. Lidské životy mají vždy prioritu.

17.9.2024 - Ivo Dokoupil, Eva Pernicová | Hnutí DUHA

Hnutí DUHA stavbu přehrady Nové Heřminovy nezdrželo. Navrhovalo naopak levnější, rychlejší a efektivnější řešení protipovodňové ochrany Krnova a Opavy. Lidské životy mají vždy prioritu.

Vláda rozhodla o stavbě přehrady Nové Heřminovy v roce 2008. Toto vodní dílo se podle aktuálních plánů má začít stavět až v roce 2026. Naprostou většinu času spotřebovala protahující se příprava projektu a složité výkupy pozemků, jak ukazuje časová osa na oficiálním webu Povodí Odry k přípravě přehrady. Hnutí DUHA plánovanou výstavbu reálně nijak nezdržovala, bezpečnost obyvatelstva je vždy na prvním místě. Kritizuje především to, že nebyly zváženy levnější a efektivnější řešení, která již mohla být dávno realizována.

Žádost o územní rozhodnutí k vybudování vodního díla byla podána v roce 2017, ale územní řízení bylo zahájeno až o čtyři roky později, v roce 2021. Od této chvíle do procesu mohly vstupovat obce nebo spolky se svými připomínkami. Hnutí DUHA její vybudování mohlo oddálit nejvýše o 60 dnů během územního řízení, ale ani to se nestalo. Jelikož se k územnímu řízení vyjádřila i obec Nové Heřminovy, vázaná místním referendem s výstavbou přehrady nesouhlasit, neprodloužily připomínky Hnutí DUHA výstavbu ani o den. Naprostou většinu času tedy spotřebovala protahující se příprava projektu a složité výkupy pozemků, jak ukazuje časová osa na oficiálním webu Povodí Odry k přípravě přehrady. [1]

Hnutí DUHA Jeseníky a dotčení občané obce Nové Heřminovy již od roku 2005 odkazují na skutečnost, že existuje o třetinu levnější a šetrnější řešení protipovodňové ochrany Krnova, Opavy a dalších měst a obcí, které již mohlo být dávno realizováno, a výrazně tak odlehčit aktuální povodňové situaci. Studie [2] dokládá, že toto řešení by přineslo podstatně menší a citlivý zásah do krajinného rázu, nevedlo ke zničení nivy v obci Nové Heřminovy, nenarušilo tok řeky, nevedlo k usazování splavenin a nevyžadovalo rozsáhlé zábory půdy. Soubor těchto opatření včetně odsazených hrází v Opavě a Krnově může před povodněmi chránit dříve, než přehrada, jejíž stavbu nadále odkládají komplikované přípravné práce.

Sociologický výzkum již v roce 2014 [3] zjistil, že dvě třetiny dotázaných v Nových Heřminovech s vybudováním přehrady nesouhlasili. Mezi důvody odporu místních lidí patří, že nebyli včas zahrnuti do plánování stavby, výkupy nemovitostí byly nastaveny netransparentně, a ohrožily tak i dobré sousedské vztahy.

V perspektivě celé krajiny je již od povodní z roku 1997 patrné, že přírodě blízká protipovodňová opatření ochraňují mnohem větší území než přehrady a vyvažují řadu negativních trendů, které k povodním vedou: ve dvacátém století jsme ztratili napřímením českých řek a potoků 160 tisíc kilometrů jejich délky [4] a na polích jsme přišli o zasakování vody zoráním 49 tisíc kilometrů mezi

[5] či degradací 48 % orné půdy, která je nyní ohrožena erozí. [6] Přírodní rozlivy jsou přitom pro zvládnutí povodní zásadní. Velké komplexy lužních lesů a luk na Moravě při záplavách v roce 1997 zadržely 800 tisíc tun bahna [7] a třikrát více vody než všechny přehrady v povodí Moravy a Odry dohromady. Před Ostravou tehdy zadržely ekosystémy v CHKO Poodří 89 milionů m³ vody a zmenšily povodňovou vlnu v Ostravě nejméně o 100 kubíků za sekundu. [8]

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky, uvedl:

„Povodí Odry pracuje na přípravě přehrady již 27 let a utratilo za tu dobu 1,3 miliardy korun. Odsazené hráze a další opatření v Krnově měly stát už dávno před vybudováním vodního díla. Nijak jsme zahájení vybudování nezpозdili. Aby se mohla začít stavět přehrada, je třeba přeložit silnici 1. třídy. Ani k tomuto kroku, který nikdo nezpomaluje, se dosud nepřistoupilo.“

Ondřej Simon, hydrobiolog z České zemědělské univerzity, uvedl:

„Stát mohl výstavbu přehrady Nové Heřminovy stihnout, pokud by se k tomu postavil zodpovědně. Povodeň na řece Opavě se mohla zmírnit tím spíše, pokud by na ni bylo vybudováno více menších nádrží a dalších dílčích opatření. Minimálně část z nich mohla být již dávno postavená, narozdíl od komplikované jedné velké přehrady. V krajině chybí přirozené rozlivy pro řeky a nivy vrácené do jejich přírodního stavu, které brání povodním spolehlivěji než přehrady.“

Eva Pernicová, tisková mluvčí Hnutí DUHA uvedla:

„Hnutí DUHA se dlouhodobě snaží přinášet alternativní řešení tak, aby v první řadě neohrozila ochranu a zdraví obyvatelstva, a zároveň pomohla ke stabilitě životního prostředí. Je zcela irelevantní ve věci, která se projednává již několik desetiletí obvinít Hnutí DUHA s cílem zachránit si své vlastní svědomí. Schopnost krajiny zachytit vodu je oslabená pěstováním monokultur na polích i v lesích. Lužní lesy mizí a intenzivní zemědělství degraduje půdy, které tak ztrácí schopnost vodu zadržet. Pokud chceme úspěšněji bránit ničivým povodním, musíme lépe zadržovat vodu v krajině, tedy šetrně hospodařit v lesích, vrátit do krajiny zeleň a obnovit přírodní koryta řek.“

Poznámky:

[1] <https://prehradanoveherminovy.cz/stav-realizace/>

[2] https://www.noveherminovy.eu/assets/File.ashx?id_org=10618&id_dokumenty=2678

[3] <https://www.muni.cz/en/research/publications/1344852>

[4] https://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/priroda_pomaha_zadrzet_web.pdf

[5] <https://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/19.pdf>

[6] https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2023/12/Zprava_ZP_CR_2022.pdf

[7] https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/pristi_povoden_mensi.pdf

[8] https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/Povodne_a_krajina.pdf

<https://hnutiduha.cz/aktualne/hnuti-duha-stavbu-prehrady-nove-herminovy-nezdrzelo-navrhovalo-nao-pak-levnejsi-rychlejsi>